

Vaste Kamercommissie OCW
Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

Utrecht, 27 november 2015

Betreft: notaoverleg Initiatiefnota van het lid Straus: Krimp in het voortgezet onderwijs - van krimp naar kans

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie OCW,

Op 7 december spreekt u tijdens een notaoverleg over de initiatiefnota over krimp in het voortgezet onderwijs van Karin Straus - van krimp naar kans. Ook staan onder andere de evaluatie van de Wet fusietoets en de voortgangsrapportage uitvoering maatregelen leerlingendaling op de agenda.

De VO-raad en PO-Raad slaan alarm over het voortdurende uitstel van het omzetten van beleidsvoornemens in concrete maatregelen. Noodzakelijke samenwerking in het funderend onderwijs kan daardoor niet tot stand komen. Dit betekent dat scholen of schoolsoorten tamelijk willekeurig uit sommige regio's (dreigen te) verdwijnen, de kwaliteit van het onderwijs niet meer gewaarborgd kan worden en er voor leerlingen (te) grote reisafstanden (dreigen te) ontstaan. Bovendien zien we dat het onderwijsveld door het uitblijven van besluiten nu verschillende samenwerkingsconstructies ontwikkelt, zoals holdings, om de krimp het hoofd te bieden, die formeel niet mogelijk zijn. Dit is niet wenselijk, niet voor de sector en zeker niet voor de leerlingen.

De urgentie laat niet toe dat kostbare tijd verspild wordt met langdurige aanpassingstrajecten. De besturen van beide raden benadrukken het grote belang om scholen op korte termijn de ruimte te bieden die nodig is om in hun situatie adequaat te anticiperen op krimp.

Primair onderwijs

Doordat concrete maatregelen ten behoeve van het primair onderwijs in de vorm van aangekondigde wetswijzigingen stevige vertraging hebben opgelopen en schoolbesturen gedwongen worden toch maatregelen te nemen om de gevolgen van de leerlingendaling het hoofd te bieden, betekent elk uitstel dat deze maatregelen voor een toenemend aantal besturen en scholen te laat komen.

De betreffende voorstellen (versoepeling regelgeving samenwerkingsscholen, het versoepelen van de regelgeving ten aanzien van het verplaatsen en “van kleur verschieten” van scholen en de totstandkoming van regionale plannen) zijn belangrijke instrumenten om te komen tot een kwalitatief goed en bereikbaar scholenbestand. Elk uitstel leidt ertoe dat scholen op willekeurige plaatsen de deuren moeten sluiten, waardoor kwaliteit, bereikbaarheid en leefbaarheid fors onder druk komen te staan.

Voortgezet onderwijs

De komende jaren krijgt ruim 85 procent van de besturen in het voortgezet onderwijs te maken met krimp. In veel gevallen is deze krimp fors. In de initiatiefnota ‘Van kramp naar kans’ vestigt Karin Straus terecht aandacht op de gevolgen van krimp voor het voortgezet onderwijs, die tot nu toe onderbelicht zijn gebleven. Juist in het VO - met schoolsoorten op verschillende niveaus en met diverse profielen en sectoren - komt een school met teruglopende leerlingaantallen snel in de problemen. Het is nu tijd om de voorstellen in de nota, die in juni 2015 aan uw Kamer is aangeboden, om te zetten in concrete maatregelen c.q. aanpassingen van wet- en regelgeving.

Ook de versoepeling van de regelgeving samenwerkingsscholen en de structurele verruiming van de 50% regel zijn tot op heden nog niet doorgevoerd, ondanks meerdere aankondigingen. Deze verruiming kunnen voor scholen noodzakelijk zijn om hun onderwijs doelmatiger vorm te geven - en daarmee de teruglopende leerlingenaantallen het hoofd te bieden.

Fusietoets

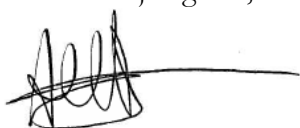
Met zorg stellen wij vast dat de zeer kritische evaluatie van de Wet fusietoets, daterend van maart 2015, pas zeer recent aan uw Kamer is aangeboden. Uit deze evaluatie blijkt dat de Wet fusietoets niet alleen contraproductief werkt, maar ook de kwaliteit van het onderwijs in gevaar brengt. In gebieden met dalende leerlingenaantallen kan fusie noodzakelijk zijn om de problemen op te lossen en aanbod in stand te houden. Het tijdig en adequaat reageren op krimpscenario's wordt door de fusietoets echter vaak aanzienlijk vertraagd en bemoeilijkt. Een instrument dat destijds in het leven is geroepen naar aanleiding van de behoefte om de vorming van al te grote instellingen in het MBO te voorkomen is een kolossaal blok aan het been in het funderend onderwijs geworden.

De bewindspersonen geven in de beleidsreactie bij de evaluatie aan over de uitwerking te willen spreken met deskundigen en betrokkenen in het veld en uiterlijk 1 maart 2016 de conclusies hiervan toe te sturen aan de Kamer. De ondubbelzinnige eenduidigheid van de uitkomsten van de evaluatie maakt verdere gesprekken echter volkomen overbodig. De ernstige knelpunten waar onze leden mee geconfronteerd worden vereisen dat nu concrete daden gesteld worden die een oplossing voor scholen in krimpsituaties op korte termijn dichterbij brengen. We vragen u met klem om de resultaten uit de evaluatie serieus te nemen en de fusietoets, in ieder geval voor het funderend onderwijs per direct af te schaffen.

Gezien de urgentie van de problematiek roepen de VO-raad en PO-Raad de Tweede Kamer op om de bewindslieden in het debat op 7 december ertoe te bewegen dat zij op de kortst mogelijke termijn aanpassingen als voorgesteld en noodzakelijk mogelijk maken. Uitstellen is geen optie meer!

Uiteraard zijn wij graag bereid nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

Rinda den Besten
Voorzitter PO-raad

Hein van Asseldonk
Vice-voorzitter VO-raad